

ВПЛИВ МІЖПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НА ПІДГОТОВКУ ФАХІВЦІВ
У МЕДИЧНИХ ШКОЛАХ СШАTHE IMPACT OF INTERPROFESSIONAL EDUCATION ON THE TRAINING
OF SPECIALISTS IN MEDICAL SCHOOLS OF THE USA

Міжпрофесійна освіта відіграє ключову роль у підготовці майбутніх медичних фахівців, сприяючи ефективній командній роботі та покращенню якості медичної допомоги. Вона передбачає спільне навчання студентів різних медичних спеціальностей, що сприяє взаєморозумінню та розвитку професійних навичок. Завдяки широкому впровадженню в медичні навчальні програми США та підтримці ВООЗ, МПО визнається важливим підходом до освіти у сфері охорони здоров'я. Міжпрофесійна освіта допомагає студентам різних медичних спеціальностей засвоювати принципи координації догляду, взаємоповаги та спільного вирішення клінічних завдань, що позитивно впливає на якість медичних послуг. Завдяки міждисциплінарному підходу, МПО готує майбутніх медичних працівників до роботи у складних клінічних умовах, адаптації до змін у системі охорони здоров'я. Досвід медичної школи США демонструє, що інтеграція міжпрофесійних заходів, зокрема консультацій з уніфікованими пацієнтами, сприяє розвитку колабораційних навичок та ефективній взаємодії між студентами різних спеціальностей. Водночас існують труднощі у балансуванні між поглибленою спеціалізацією та необхідністю формування командного підходу, що залишається важливим викликом у впровадженні міждисциплінарної освіти. Такий підхід сприяє розвитку ключових міжособистісних навичок, зокрема емпатії, комунікації та лідерства, які є необхідними для професійної діяльності медичних працівників. Завдяки МПО студенти набувають умінь ефективно вирішувати складні медичні завдання, включаючи лікування хронічних захворювань і надання комплексної допомоги різним категоріям пацієнтів. Попри значні переваги, впровадження МПО стикається з викликами, такими як інтеграція в навчальні програми, координація між кафедрами та обмежені ресурси, особливо в невеликих навчальних закладах. Також існує потреба у стандартизованих інструментах для оцінки ефективності міжпрофесійного навчання.

Ключові слова: міжпрофесійна освіта, студент-медик, охорона здоров'я, міжпрофесійна команда, медична практика.

Interprofessional education (IPE) plays a key role in preparing future healthcare professionals by promoting effective teamwork and improving the quality of medical care. It involves the joint training of students from different medical specialties, fostering mutual understanding and the development of professional skills. With its widespread integration into U.S. medical education programs and support from the World Health Organization (WHO), IPE is recognized as a vital approach to healthcare education. Interprofessional education helps students from various medical disciplines develop coordination of care, mutual respect, and collaborative problem-solving skills, which positively impact the quality of healthcare services. Through an interdisciplinary approach, IPE prepares future medical professionals to work in complex clinical settings and adapt to changes in the healthcare system. The experience of a U.S. medical school demonstrates that integrating interprofessional activities, such as consultations with standardized patients, enhances collaborative skills and fosters effective interaction among students from different specialties.

However, balancing in-depth specialization with the need to develop a team-based approach remains a significant challenge in implementing interprofessional education. This approach contributes to the development of essential interpersonal skills, including empathy, communication, and leadership, which are crucial for the professional practice of healthcare providers. Through IPE, students gain the ability to address complex medical challenges effectively, such as managing chronic diseases and providing comprehensive care to diverse patient populations.

Despite its significant advantages, the implementation of IPE faces challenges, including integration into curricula, coordination among departments, and limited resources, particularly in smaller educational institutions. Additionally, there is a need for standardized tools to assess the effectiveness of interprofessional education.

Key words: interprofessional education, medical student, healthcare, interprofessional team, medical practice.

УДК 378.147:614.2(73)
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/80.1.3>

Шумило М.Ю.,
докт. філософії,
ст. викладач кафедри латинської
та іноземних мов
Львівського національного медичного
університету імені Данила Галицького

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Міжпрофесійна освіта (Interprofessional Education, IPE) за останні десятиліття набула значного визнання та стала широко інтегрованою в навчальні програми медичних шкіл США. Міжпрофесійна освіта (МПО) охоплює спільний освітній досвід студентів різних медичних спеціальностей, спрямований на підвищення ефективності співпраці та командної роботи в умовах надання медичної допомоги. Згідно з визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), міжпрофесійна освіта (МПО) є педагогічним підходом, за якого студенти

двох або більше медичних професій беруть участь у спільному навчанні, що сприяє взаєморозумінню та вдосконаленню професійних навичок для забезпечення ефективної командної роботи та покращення медичних результатів [4]. Міжпрофесійна освіта (МПО) є важливим елементом підготовки майбутніх фахівців охорони здоров'я, оскільки сприяє формуванню командної взаємодії та підвищенню ефективності медичної допомоги. Відсутність належної обізнаності щодо ролей інших медичних спеціалістів може призводити до комунікативних бар'єрів і неефективності у клінічній практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Кілька дослідників у Сполучених Штатах зробили значний внесок у вивчення та розвиток міжпрофесійної освіти (Interprofessional Education, МПО) у медичних школах: Докторка Емі В. Блю (Dr. Amy V. Blue) [1] широко досліджувала МПО в медичних школах США, зосереджуючись на інтеграції спільного навчання в медичні навчальні програми. Докторка Андреа Пфайфл (Dr. Andrea Pfeifle) [3] відіграла ключову роль у впровадженні МПО в навчальні програми клінічних дисциплін, сприяючи розвитку культури міжпрофесійної співпраці. Науковці наголошували на важливості МПО для підготовки студентів-медиків до командної роботи у сфері охорони здоров'я. Автори Рублінг І. (Ruebling, I.) та ін. порівнюють ставлення та сприйняття студентів до міжпрофесійної освіти до та після проходження вступного курсу з міжпрофесійного навчання. Метою дослідження було оцінити зміни в attitude (ставленні) та perception (сприйнятті) студентів щодо МПО після їх участі у навчальній програмі, яка включала спільне навчання студентів з різних медичних дисциплін [5]. Ці та інші вчені відіграли вирішальну роль у розвитку та дослідженні МПО з метою вдосконалення міжпрофесійної співпраці в медичних закладах по всій території США.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У результаті аналізу проблеми міжпрофесійної освіти (МПО) в медичних школах США можна зробити кілька важливих висновків. Перш за все, є потреба у дослідженні довгострокового впливу МПО на практичну діяльність випускників, оскільки не вистачає даних про те, як отримані навички впливають на ефективність клінічної роботи. Крім того, існує необхідність оптимізації інтеграції МПО в навчальні програми різних медичних шкіл, зокрема в умовах обмежених ресурсів, а також створення єдиного стандарту для оцінювання міжпрофесійних компетенцій. Важливим є також вивчення способів подолання опору традиційним підходам у медичній освіті, оскільки викладачі та студенти можуть мати труднощі з адаптацією до нових методів навчання.

Мета статті. Метою статті є аналіз впливу міжпрофесійної освіти на підготовку медичних фахівців у медичних школах США, вивчення її ролі у розвитку командної роботи, покращенні якості медичної допомоги та підготовці студентів до роботи в складних клінічних умовах.

Виклад основного матеріалу. МПО є інноваційним підходом до медичної освіти, який сприяє інтеграції знань і навичок студентів з різних медичних дисциплін, таких як медицина, медсестринство, фармація, фізіотерапія та інші. У дослідженні, проведеному Zechariah S, Ansa B. та ін. [8], студенти-медики висловили переконання, що

ефективна міжпрофесійна співпраця базується на взаємній довірі та повазі між членами медичних команд. Вони вважали, що пацієнти отримують більше користі, коли медичні фахівці спільно працюють над задоволенням їхніх потреб. Однак примітним було те, що деякі студенти-медики не висловили чіткої позиції щодо того, чи сприяє міжпрофесійне навчання кращому розумінню клінічних питань. Відсутність чіткої думки також простежувалася у оцінці компетентностей міжпрофесійної освіти та спільної практики (МПОС), де ролі та обов'язки посідали найнижче місце як у початковому ранжуванні, так і під час повторної оцінки. Це підкреслює постійну потребу у висвітленні різноманітних ролей медичних спеціалістів та визнанні їхньої унікальної експертизи, що є необхідним для забезпечення комплексної медичної допомоги. Окрім того, було виявлено низку перешкод для впровадження міжпрофесійної освіти, зокрема обмеження у часі, труднощі у розкладі занять і комунікаційні бар'єри. Таким чином, для оптимального надання медичної допомоги необхідно, щоб кваліфіковані й компетентні фахівці охорони здоров'я працювали в командному середовищі. Раннє залучення студентів-медиків до міжпрофесійного навчання є критично важливим для їхньої успішної адаптації у сфері охорони здоров'я.

Доктор А. Blue та колеги [1] описують стратегічне впровадження ініціативи міжпрофесійної освіти (МПО) в Медичному університеті Південної Кароліни (MUSC) з метою формування культури співпраці між представниками різних медичних спеціальностей. Автори наголошують на зростанні визнання міжпрофесійної освіти як засобу підвищення якості медичної допомоги та зменшення кількості медичних помилок у США. Науковці підкреслюють, що ефективне впровадження МПО вимагає стратегічного інституційного підходу, щоб забезпечити його довговічність та стійкість. Ініціатива МПО у MUSC, відома як *Creating Collaborative Care (створення спільного догляду)*, була розроблена для інтеграції міжпрофесійного навчального досвіду в навчальні програми різних медичних спеціальностей. Основні компоненти стратегії впровадження включали: *інтеграцію в навчальні плани*: включення міжпрофесійних навчальних модулів до наявних курсів різних медичних дисциплін; *підготовку викладачів*: забезпечення навчання та ресурсів для викладачів для ефектвної реалізації міжпрофесійного навчання та навичок співпраці; *інституційну підтримку*: забезпечення зобов'язань керівництва університету щодо підтримки змін у політиці та виділення необхідних ресурсів для сталого розвитку ініціативи МПО. У статті зазначається, що така ініціатива призвела до суттєвої зміни інституційної культури в MUSC, сприяючи більшій співпраці між різними програмами підготовки медичних спеціалістів.

Студенти зазначили вдосконалене розуміння ролей і обов'язків інших фахівців у сфері охорони здоров'я, що сприяло розвитку командної роботи та комунікативних навичок. Це дослідження слугує моделлю для інших академічних медичних центрів, які прагнуть запровадити міжпрофесійну освіту для підготовки майбутніх медичних працівників до ефективної співпраці. Можна зробити висновок, що впровадження міжпрофесійної освіти в межах академічного медичного центру є цілком можливим і може призвести до значних покращень у спільній практиці, що, зрештою, підвищує якість медичної допомоги.

Науковці Dawn M. Schocken, Amy H. Schwartz, Frazier T. Stevenson [2] підкреслюють важливість інтеграції міждисциплінарної командної роботи в навчання медичних студентів з метою підготовки їх до ефективної спільної практики в медичних установах. У своїй статті автори представляють випадок із медичної школи США, яка включила міждисциплінарні заходи в освітній процес. Зокрема, студенти другого курсу з медичних, фармацевтичних, медсестринських та фізіотерапевтичних дисциплін брали участь у консультаціях з уніфікованими пацієнтами, а також розробляли відповідні плани оцінки. Керівники курсу заохочували студентів різних дисциплін по черзі вести консультації, що сприяло формуванню колаборативного навчального середовища. Автори зазначають, що на шляху інтеграції таких міждисциплінарних заходів виникають труднощі у балансуванні між спеціалізованим навчанням і необхідністю розвитку колабораційних навичок. Хоча медичні студенти повинні досягти високого рівня компетенції у своїй галузі, так само важливо навчити їх ефективно функціонувати в рамках міждисциплінарних команд. Таким чином, можна підкреслити необхідність підготовки майбутніх медичних фахівців до управління складністю пацієнтської допомоги через спільну практику, що є важливим аспектом сучасної медицини.

У своєму дослідженні West C. та ін. [7] вивчали інтеграцію МПО в медичні навчальні плани 16 медичних шкіл США. Основні результати включають: *загальні практики*: дослідження показало, що більшість МПО активностей були орієнтовані на роль лікаря; *бар'єри*: труднощі впровадження МПО включали проблеми з розкладом, логістичні труднощі та фінансові обмеження; *фактори, що сприяють*: ефективний розвиток викладачів та заходи для оцінки зв'язку між результатами навчання з МПО та результатами лікування пацієнтів були визначені як фактори, що сприяють. Автори дійшли висновку, що хоча МПО впроваджується в багатьох медичних школах, важливо вирішити виявлені бар'єри та посилити фактори, що сприяють, для ефективної інтеграції цієї освіти в медичне навчання.

Варто зазначити, що міжпрофесійна освіта (МПО) в медичних школах США відіграє значну роль з кількох ключових причин. МПО сприяє розвитку співпраці серед медичних фахівців, що забезпечує командний підхід до надання медичних послуг. Завдяки спільній роботі студенти різних дисциплін (медицина, медсестринська справа, фармація та медичні лабораторні науки) набувають навичок ефективної координації догляду, що в результаті призводить до покращення клінічних результатів. Окрім того, МПО сприяє розвитку навичок комунікації, необхідних для ефективної командної роботи в клінічних умовах, що включає здатність до обговорення планів лікування пацієнтів, обміну критично важливою інформацією та колективного вирішення проблем, що є необхідним у складних медичних ситуаціях. Участь у МПО забезпечує студентам кращу підготовленість до практичної діяльності в складі міждисциплінарних команд. Здобувачі освіти засвоюють принципи поваги до обов'язків колег та розуміння того, як ефективно взаємодіяти в команді для надання комплексної медичної допомоги в реальних умовах. Така співпраця може призвести до більш ефективного та результативного надання медичної допомоги. Студенти отримують глибше розуміння ролей та обов'язків інших медичних фахівців, що сприяє взаємній повазі та покращенню командної роботи. Складність сучасної медичної практики вимагає міждисциплінарної співпраці для задоволення різноманітних потреб пацієнтів. МПО готує студентів до роботи зі складними клінічними випадками, забезпечуючи їх навичками для ефективної співпраці та прийняття командних. Спільна робота в командах забезпечує підтримку, що допомагає знизити рівень вигорання та покращити загальний досвід клінічної практики. Оскільки медична система постійно еволюціонує, зокрема в напрямку пацієнтоорієнтованої допомоги та підвищення ефективності, МПО готує студентів до адаптації до цих змін та роботи в міждисциплінарних командах для вирішення викликів, що виникають у сучасних умовах охорони здоров'я. Таким чином, значення міжпрофесійної освіти в медичних школах США полягає в тому, що вона сприяє покращенню комунікації, розвитку співпраці та, зрештою, підвищенню якості медичної допомоги. Навчаючи студентів працювати в команді з самого початку їх професійної освіти, МПО сприяє формуванню більш ефективних і кваліфікованих медичних працівників.

Дослідники Tanya S. Beard, Tamara M. Robertson, Jane Semler Carolyn J. Cude [6] фокусують увагу на важливості інтеграції міжпрофесійної співпраці в освітні програми студентів медичних лабораторних наук (MLS) і сестринства. Такий підхід є ключовим для розвитку навичок командної роботи та комунікації серед майбутніх медичних працівників,

що безпосередньо впливає на якість догляду за пацієнтами. Важливою є співпраця між студентами MLS і сестринства, ці дві сфери, хоча й різні, можуть ефективно взаємодіяти разом у клінічних умовах. Вона сприяє взаємній повазі та розумінню ролей один одного, що є важливим для забезпечення злагодженої, орієнтованої на пацієнта допомоги в реальних медичних умовах. Варто зазначити, що студенти, залучені до МПО, краще підготовлені до роботи в команді медичних працівників і ефективніше справляються зі складними потребами пацієнтів у реальних умовах. Це може стати моделлю для інших навчальних закладів, які прагнуть впровадити або вдосконалити свої власні ініціативи з МПО. Отже, міжпрофесійна освіта може призвести до покращення догляду за пацієнтами, сприяючи співпраці серед медичних працівників. Здатність ефективно комунікувати та працювати в команді є ключовим компонентом високоякісної медичної допомоги, і важливість підготовки студентів до участі в такій командній роботі є актуальною темою. Однак, серед проблем впровадження МПО, можна зазначити такі труднощі як організаційні питання та опір змінам, що є важливим для педагогів та установ, які працюють над подоланням цих бар'єрів і створенням ефективних програм МПО.

Організація міжпрофесійної освіти вимагає ретельної координації між різними програмами, установами та розкладом навчання. Узгодження розкладів студентів з різних дисциплін є складним завданням, особливо у великих університетах. Може виникнути небажання серед студентів та викладачів приймати нові методи навчання або змінювати усталені навчальні програми, особливо якщо переваги МПО не є очевидними. Ініціативи МПО вимагають значних часових витрат як від студентів, так і від викладачів. Інтеграція міжпрофесійної освіти в уже перевантажені навчальні програми стає складним завданням, особливо коли студентам необхідно поєднувати заняття МПО з клінічними практиками, іспитами та іншими навчальними завданнями. Ефективне впровадження МПО часто потребує додаткових ресурсів, таких як кваліфіковані фасилітатори, технології для віртуальної співпраці та спеціалізовані приміщення для міжпрофесійного навчання. Це може стати фінансовим навантаженням для деяких навчальних закладів, особливо тих, які мають обмежене фінансування або інфраструктуру. Студенти з різних дисциплін можуть мати різні освітні цілі та очікування, що ускладнює формулювання спільних навчальних завдань, які відповідатимуть інтересам усіх учасників. Різноманітність професійних бекграундів інколи ускладнює забезпечення рівної цінності досвіду МПО для всіх студентів. У деяких випадках студенти можуть стикатися з труднощами в розумінні своїх ролей у межах

міжпрофесійної команди. Існує ризик виникнення ролевої невизначеності, коли студенти не до кінця усвідомлюють обсяг своїх обов'язків або важливість інших дисциплін у командній роботі. Оцінка результатів МПО є складним завданням, оскільки вона передбачає оцінку не лише індивідуальної діяльності студентів, але й ефективності командної роботи та міжпрофесійної співпраці. Розробка надійних інструментів для оцінки результатів міжпрофесійної освіти залишається актуальним питанням. Попри ці труднощі, багато навчальних закладів продовжують визнавати важливість МПО та активно працюють над подоланням цих бар'єрів з метою покращення якості медичної освіти та надання медичних послуг.

Висновки. Міжпрофесійна освіта (МПО) в медичних школах США є важливою складовою підготовки майбутніх медичних працівників, яка сприяє покращенню якості медичної допомоги, підвищенню ефективності командної роботи та формуванню комплексного підходу до надання медичних послуг. Вона дозволяє студентам різних дисциплін працювати разом, що сприяє кращому розумінню їхніх ролей, покращенню комунікації та прийняття рішень у клінічних умовах. Такий підхід також забезпечує розвиток міжособистісних навичок, таких як емпатія, комунікація та лідерство, що є критично важливими для майбутньої професійної діяльності медичних працівників. МПО дозволяє студентам ефективніше вирішувати складні медичні проблеми, такі як лікування хронічних захворювань та догляд за різними групами пацієнтів.

Попри численні переваги, впровадження МПО у навчальний процес стикається з певними труднощами. Інтеграція міжпрофесійної освіти в існуючий навчальний план вимагає значних зусиль через обмеження часу, необхідність координації між різними кафедрами та викладачами, а також обмежені ресурси, що можуть бути доступні в невеликих навчальних закладах. Крім того, впровадження міжпрофесійного навчання може зустрічати опір з боку викладачів і студентів, що звикли до традиційних дисциплінарних підходів. Оцінка ефективності МПО також є складною через відсутність стандартизованих інструментів для вимірювання результатів як індивідуальних, так і командних компетенцій. Однак, незважаючи на ці труднощі, переваги міжпрофесійної освіти значно перевищують її недоліки, і вона відіграє важливу роль у підготовці медичних працівників до реальних умов надання медичних послуг.

Перспективи подальших досліджень у сфері міжпрофесійної освіти в медичних школах США можуть охоплювати кілька важливих напрямків, які сприятимуть подальшому розвитку та оптимізації цієї освітньої моделі. Одним із ключових напрямків є дослідження довгострокового впливу

міжпрофесійної освіти на ефективність комунікації та співпраці серед медичних працівників у клінічній практиці, що дозволить глибше зрозуміти її вплив на якість надання медичних послуг. Водночас, важливим є вивчення адаптації різних моделей інтеграції МПО до навчальних програм медичних закладів різного типу, зокрема в умовах обмежених ресурсів, що є актуальним для невеликих медичних установ. Крім того, суттєвим науковим завданням є розробка стандартизованих інструментів для оцінки результатів міжпрофесійного навчання, що дозволить забезпечити більш точні та об'єктивні дані про ефективність цієї освітньої практики. Перспективними є також дослідження, спрямовані на оцінку впливу МПО на професійну адаптацію студентів до реальних умов медичної практики, особливо в контексті змін у сфері охорони здоров'я, таких як старіння населення та збільшення кількості пацієнтів з хронічними захворюваннями. Крім того, вивчення ролі міжпрофесійної освіти в підготовці медичних працівників до вирішення глобальних медичних викликів дозволить оцінити її значення в удосконаленні підготовки фахівців до майбутніх потреб системи охорони здоров'я.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Blue A.V., Mitcham M., Smith T., Raymond J., Greenberg R. Changing the future of health professions: embedding interprofessional education within an academic health center. *Acad Med*. 2010 Aug. №85(8). P. 1290-5. doi: 10.1097/ACM.0b013e3181e53e07. PMID: 20671454.
2. Dawn M. Schocken, Amy H. Schwartz, Frazier T. Stevenson. Approaching Interprofessional Education in Medical School. *Virtual Mentor*. 2013. №13(6). P. 504-508. doi: 10.1001/virtualmentor.2013.15.6.eas3-1306.
3. Dow A., Pfeifle A., Blue A., Jensen G. M., Lamb G. Do we need a signature pedagogy for interprofessional education? *Journal of Interprofessional Care*. 2021. №35(5). P. 649–653. <https://doi.org/10.1080/13561820.2021.1918071>
4. Framework for action on interprofessional education and collaborative practice. URL: https://www.who.int/hrh/resources/framework_action/en/.
5. Ruebling I., Pole D., Breitbach A.P., Frager A.; Kettenbach G.; Westhus N.; Kienstra K.; Carlson J. A comparison of student attitudes and perceptions before and after an introductory interprofessional education experience. *J. Interprof. Care*. 2014. №28. P. 23–27.
6. Tanya S. Beard, Tamara M. Robertson, Jane Semler Carolyn J. Cude. A Study of Interprofessional Collaboration in Undergraduate Medical Laboratory Science and Nursing Education. *American Society for Clinical Laboratory Science*. №28(2). P. 83-90. DOI: 10.29074/ascls.28.2.83
7. West C., Graham L., Palmer R.T., Miller M.F., Thayer E.K., Stuber M.L., Awdishu L., Umoren R.A., Wamsley M.A., Nelson E.A., Joo P.A., Tysinger J.W., George P., Carney P.A. Implementation of interprofessional education (IPE) in 16 U.S. medical schools: Common practices, barriers and facilitators. *J Interprof Educ Pract*. 2016 Sep. №4. P.41-49. doi: 10.1016/j.xjep.2016.05.002.
8. Zechariah S., Ansa B.E., Johnson S.W., Gates A.M., Leo G. Interprofessional Education and Collaboration in Healthcare: An Exploratory Study of the Perspectives of Medical Students in the United States. *Healthcare (Basel)*. 2019 Oct 15. №7(4):117. doi: 10.3390/healthcare7040117. PMID: 31618920; PMCID: PMC6956332.